

*Тертична О.В., докторант, к.б.н., с.н.с.,
Мінералов О.І., н.с., Бригас О.П., к. б. н., Кейван М.П., к. б. н.,
Інститут агроекології і природокористування НААН України, м.Київ
Бородай В.П., д. с.-г. н., професор
Національний університет біоресурсів і природокористування, м.Київ*

ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ПРИ ВИРОБНИЦТВІ ПРОДУКЦІЇ ПТАХІВНИЦТВА

Однією з найбільш актуальних і гострих проблем людства нині є охорона навколишнього природного середовища, оскільки процеси його негативної трансформації набули глобально небезпечного характеру, високих темпів зростання та досягають критично допустимих обсягів. Сучасну екологічну ситуацію можна назвати кризовою, що сформувалася в результаті нехтування об'єктивними законами відтворення природних ресурсів. Нині одним із забруднювачів навколишнього середовища є аграрно-тваринницький: відходи та стічні води тваринницьких комплексів і ферм та птахофабрик, – все це може призвести до необоротних змін у біосфері. Останнім часом динамічно розвивається виробництво продукції птахівництва. Птахівництво – одна з найперспективніших галузей тваринництва не лише в Україні, але й у світі. У галузевій структурі частка птахівництва є доволі вагомою і становить близько 40–60% від загального виробництва продукції тваринництва. Станом на 1 лютого 2014 року у сільськогосподарських підприємствах поголів'я птиці збільшилося на 14,4 % порівняно з аналогічним періодом минулого року і налічує 134848, 9 тис. голів

До екологічно небезпечних проблем, що існують у птахівничих господарствах відносять: забруднення атмосферного повітря викидами шкідливих газів (аміак, сірководень, меркаптани) та пилу, забруднення наземних водоймищ, ґрунтів і ґрунтових вод твердими відходами, стічними водами, насиченими мінеральними і органічними речовинами, дезінфектантами, інсектицидами, лікарськими препаратами, нітратами, мікробіологічне забруднення довкілля. За нинішніх темпів розвитку птахівництва, ця галузь тваринництва може стати основним джерелом забруднення довкілля відходами виробництва тваринного походження. Загальна кількість твердих відходів від птахівництва становить 5,7 млн. т/рік. За приблизними оцінками, тільки в спеціалізм ваних господарствах кількість відходів за рік складає: підстилкового та безпідстилкового посліду – близько 5,2 млн. тонн; птиці, що загинула – 63 тис. тонн, відходів інкубації – 14 тис. тонн, відходів забою птиці – 215 тис. тонн. Стічні води промислових птахівничих комплексів за багатьма параметрами перевищують встановлені нормативи щодо скиду у водойми.

Внаслідок збільшення виробництва продукції птахівництва утилізація пташиного посліду, підстилки та стічних вод є важливою проблемою птахівничих підприємств. Її слід вирішувати з урахуванням ресурсозбереження: проводити технічну модернізацію підприємств, оптимально підібрати рішення для утилізації й знешкодження посліду, підстилки і стічної води, при цьому потрібно врахувати екологічну безпеку відходів. Найбільш поширені такі способи утилізації чи повторної переробки відходів птахівництва: вивіз на поля (відходи повинні відстоюватись 2-3 роки в закритих контейнерах, перш ніж їх можна використовувати як добриво); компостування (в результаті змішування посліду із торфом, утворюється біогумус високої якості.); переробка на корми (висушений курячий послід використовується як кормова добавка для великої рогатої худоби), біоенергетичний (з пташиного посліду виробляють паливо). Дотримання принципів екологічної безпеки при веденні птахівництва є запорукою безпечного довкілля для людини.

Проблеми екологічної безпеки взаємопов'язані з перспективами екологізації виробництва. Зменшення впливу наявних джерел забруднення на довкілля, покращення еколого-економічних показників підприємства, модернізація системи екологічного управління, перехід на безвідходні технології, бережне використання невідновлюваних ресурсів, забезпечення випуску екологічно безпечної продукції є основними завданнями екологізації виробництва птахівничої продукції. В рамках європейської інтеграції для України важливо те, що вітчизняні виробники птахівничої продукції ПАТ «Миронівська птахофабрика», «Миронівський м'ясопереробний завод «Легко», ТОВ «Агромарс» і ТОВ «Птахофабрика «Снятинська Нова» вперше отримали можливість постачати європейським споживачам не лише сировину, а й готові харчові продукти. Компанія МХП, найбільший в країні виробник м'яса птиці, відправила першу партію вагою 60 тон до Франції та 20 тон курятини – до Голландії. В 2014 році в Європу вже планують продавати не менше 20 тис тон курятини.

Основні принципи екологізації птахівництва в той же час є важливими для забезпечення екологічної безпеки виробництва птахівничої продукції, результатом чого є випуск екологічно безпечної продукції.